

*Oponentský posudek na diplomovou práci Diany Kuštekové na téma
Občanství EU a jeho význam v integračním procesu*

Ve své diplomové práci se autorka věnovala velmi zajímavé a aktuální právní problematice, která je úzce spojena s ústavní koncepcí Evropské unie. Předmět studie, který je v úvodu práce přesněji vymezen, je nepochybně vhodným tématem diplomové práce.

Formální aspekty:

Práce obsahuje 82 stran, z toho 75 stran čistého textu. Práce je vybavena nepřilíživě rozsáhlým seznamem použité sekundární literatury, který je však z hlediska zvoleného tématu přiměřený. Kromě vybraných publikací v angličtině a ve francouzštině tento seznam zahrnuje také literaturu v českém jazyce. Poněkud nestandardní je citace příspěvků publikovaných v kolektivních monografiích a sbornících či v periodikách.

Autorka přijatelným způsobem čerpala své poznatky z relevantní sekundární literatury, což se odráží v celkem kvalitní práci s poznámkami pod čarou. Práce je napsána odborným a srozumitelným jazykem.

Jako drobný nedostatek je třeba uvést skutečnost, že autorka některé podkapitoly neočíslovala (viz např. str. 33, 34 a 36). Vzhledem k tomu, že struktura práce a řazení kapitol jsou jinak jasné a přehledné, jde ovšem o zanedbatelné opomenutí.

Lze konstatovat, že diplomová práce splňuje formální kritéria kladená na tento druh vědecké studie.

Obsah:

Kromě úvodu a závěru autorka členila svoji práci na 4 hlavní kapitoly. Jedná se o logické členění odpovídající předmětu a cílům práce. Jako cíle práce autorka v úvodu zmínila zaprvé komplexní pohled na unijní občanství a jeho rozměry. Chce též upozornit na nový význam, které tradiční instituty vnitrostátního práva získávají v rámci nadnárodní integrace.

V první kapitole autorka vymezila pojetí občanství v kontextu národního, evropského a mezinárodního práva jako klíčový atribut státnosti. Dospěla k závěru, že úprava institutu občanství spadá do výlučné vnitřní působnosti každého suverénního státu. Současně zdůraznila, že se konstrukce občanství zakládá také na mimoprávních momentech, jako jsou např. symboly a společné vědomí.

V druhé kapitole se autorka věnovala stručné reflexi vývoje komunitárního (evropského) práva, přičemž za základ unijního občanství, které bylo zavedeno až Maastrichtskou smlouvou, považuje institut volného pohybu osob v právu ES.

Těžištěm práce je třetí kapitola, která obsahuje tzv. „materiální rozbor“, tzn. podrobnější analýzu obsahu unijního občanství. Klíčovou součástí institutu unijního občanství je úprava pohybu a pobytu unijních občanů na území všech členských států, dále volební právo, právo na diplomatickou a konzulární ochranu a petiční právo. V kontextu petičního práva upozornila na novou úpravu občanské iniciativy podle Lisabonské smlouvy, která znamená v tomto směru novou dimenzi unijního občanství.

Ve čtvrté kapitole autorka zmínila perspektivy unijního občanství jako nové formy státního občanství v nadnárodním kontextu. Na základě analýzy klíčových rozhodnutí Evropského soudního dvora zjistila, že v ES vznikají různé roviny „obyvatelstva“, ale že občanství EU je nadále jen druhořadým statutem.

Na závěr autorka stručně shrnula výsledky své analýzy.

Celkové hodnocení

Práci předloženou Dianou Kuštekovou považuji za zdařilou studii, která po formální a obsahové stránce splňuje kritéria kladená na tento druh vědecké práce. Předběžně ji hodnotím známkou „výborně“ a bez výhrad ji doporučuji k ústní obhajobě, během které by se autorka mohla vyjádřit k následujícím otázkám:

1. Autorka by mohla stručně nastínit limity volnosti státu při úpravě podmínek nabývání a pobývání občanství.
2. Na str. 48-49 autorka stručně nastínila problematičnost pojetí diplomatické ochrany ve prospěch unijních občanů. Mohla by tuto diskusi uzavřít prezentací vlastního stanoviska podloženého právními argumenty.

V Praze, dne 16. října 2009

Doc. Dr. jur. Harald Scheu, Ph.D.